

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2720/2022
16.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Данијел Динчић адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, чији је пуномоћник Сабахудин Тахировић адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2710/21 од 04.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 16.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2710/21 од 04.04.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 130/2021 од 29.06.2021. године у првом, другом и четвртном ставу изреке тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је у радном односу на неодређено време са туженим почев од 01.10.2015. године и да се тужени обавезе на плаћање трошкова поступка у износу од 69.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да на име трошкова поступка по ревизији исплати туженом износ од 33.000,00 динара у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 130/2021 од 29.06.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужилца у радном односу на неодређено време са туженим почев од 01.10.2015. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено утврђење радног односа између тужиље и туженог за период од 16.02.2010. године до 30.09.2015. године. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да накнади тужилци парничне трошкове у износу од 69.000,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2710/21 од 04.04.2022. године одбијене су жалбе странака и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 130/2021 од 29.06.2021. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. и чланом 441. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у периоду од 16.02.2010. године до закључења главне расправе радила за привредна друштва „Електровојводина“ ДОО Нови Сад, „ЕПС Дистрибуција“ ДОО Београд и туженог, на основу више сукцесивно закључених уговора о обављању привремених и повремених послова. У периоду од 16.02.2010. године до 30.09.2015. године тужила је уговоре о привременим и повременим пословима, осим уговора од 22.09.2014. године, закључивала са студентским задругама „...“ и „...“, а од тада па све до закључења главне расправе ове уговоре закључивала је са привредним друштвима ЕПС Дистрибуција“ ДОО Београд и туженим. У уговорима су послови које је тужила обављала били дефинисани на различите начине, али је она радила друге послове - од фебруара 2010. године до априла 2012. године административне послове у вези са искључењем и укључењем корисника, а од тада послове оператера у формираном контакт центру туженог.

Тужила је поднетом тужбом тражила утврђење да је у радном односу на неодређено време код туженог од 16.02.2010. године.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев и утврдио да је тужила у радном односу на неодређено време код туженог од 01.10.2015. године (од првог уговора о привременим и повременим пословима закљученог са туженим). По налажењу тог суда, предмет уговора о привременим и повременим пословима у смислу члана 197. Закона о раду могу бити само краткотрајни послови чије трајање не може бити дуже од 120 радних дана, а послови које је тужила обављала трајали су дуже од законског ограничења и били су трајни - континуирани и систематизовани код туженог. Из тог разлога, по становишту првостепеног суда, сви уговори о привременим и повременим пословима које су странке закључиле су ништави - противни принудним прописима, тако да је између странака постојао радни однос са свим елементима који чине његову садржину.

Другостепени суд је одбио жалбе обе странке (тужила се жалила на део првостепене пресуде којом је одбијен тужбени захтев, али пресуду другостепеног суда у делу којим је њена жалба одбијена не побија ревизијом). По становишту другостепеног суда, побијана првостепена пресуда у делу којим је усвојен тужбени захтев је правилна, имајући у виду члан 32. став 2. Закона о раду, јер су се стекли услови за наступање правне фикције о заснивању радног односа на неодређено време. Тај суд је уговоре о привременим и повременим пословима оценио као симуловане правне послове и противне члану 197. Закона о раду јер су закључени за послове које тужила није обављала, а обављала је систематизоване послове због чега ти уговори прикривају уговор о раду. Приликом одлучивања другостепени суд је ценио постојање Закона о буџетском систему и Уредбе о поступку за прибављање сагласности за ново

запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, али је сматрао да тужилца не може трпети штетне последице пропуста туженог да води рачуна о постојању означених прописа.

По становишту ревизијског суда, нижестепени судови су у овом спору погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 197. став 1. Закона о раду прописано је да послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години, закључити уговор о обављању привремених и повремених послова. У том контексту, правилан је закључак нижестепених судови да су у конкретном случају уговори о обављању привремених и повремених послова закључени противно цитираној одредби.

Међутим, првостепени суд није водио рачуна о томе да је тужени јавно предузеће које по члану 2. став 1. тачка 5. Закона о буџетском систему спада у кориснике јавних средстава, због чега се у односу на њега примењују одредбе тог закона којима је у спорном периоду била прописана забрана заснивања радног односа са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места, док је другостепени суд сматрао да је о примени тих прописа тужени морао водити рачуна и да његов пропуст у том смислу не може имати штетне последице по тужилцу.

Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник Републике Србије“ број 108/13) који је био у примени у време када је побијаном пресудом утврђено да је тужилца засновала радни однос на неодређено време, као и каснијим изменама и допунама тог закона, чланом 27е став 34. прописано је да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места. Изузетно од означеног става наведеног члана, радни однос са новим лицима може се засновати уз сагласност тела Владе на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства. Ставом 36. истог члана прописано је да укупан број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске задруге и по другим основима код корисника јавних средстава не може бити већи од 10% укупног броја запослених, уз изузетак да због повећаног обима посла број ангажованих лица може бити већи од 10% од укупног броја запослених на предлог надлежног министарства уз сагласност тела Владе, односно на предлог другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства. Према члану 105. Закона о буџетском систему, ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности с` тим законом, примењују се одредбе тог закона.

Следствено изложеном, одредбе Закона о буџетском систему којима је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицем ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места код корисника јавних средстава имају карактер одредби посебног закона у односу на члан 32. Закона о раду којим је прописано да ако послодавац не закључи уговор о раду пре ступања запосленог на рад, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. Тужени је корисник јавних средстава, тако да се забрана новог запошљавања, односно заснивања радног односа мимо претходно прибављене сагласности надлежног органа односи и на њега, па тужилца није могла засновати радни однос на неодређено

време из разлога наведених у образложењима пресуде нижестепених судова јер није доказано постојање чињенице битне за остварење изузетка од ове забране предвиђеног чланом 27е став 34. Закона о буџетском систему.

С`тога су, по оцени ревизијског суда основани наводи туженог о погрешној примени материјалног права због чега је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлука о захтеву туженог за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у другом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженом су досуђени трошкови за састав ревизије у износу од 33.000,00 динара (Тарифни број 16. у вези Тарифног броја 14. Адвокатске тарифе), али не и тражени трошкови судске таксе за ревизију и одлуку по ревизији јер се по Тарифном броју 1. тачка 5. и Тарифном броју 2. тачка 11. такса плаћа само у радним споровима ако се захтев односи на новчано потраживање.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић